

УДК 349.422

DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2019.9.51>**Юлія Краснова,***докт. юрид. наук, доцент,**доцент кафедри аграрного, земельного та екологічного права**імені академіка В. З. Янчука**Національного університету біоресурсів і природокористування України*

РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ Х. А. ГРИГОР'ЄВОЇ «ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»¹

У складних кризових умовах сучасної України сільське господарство як основна галузь економіки вимагає особливої уваги та посиленої державної підтримки. На такі об'єктивні потреби аграрне право, на жаль, реагує хаотичним потоком нормативно-правових актів, які не лише сповнені змістових і формальних недоліків, а й жодним чином не узгоджені між собою. У результаті такої нормотворчості правове регулювання державної підтримки сільського господарства нині є одним із найбільш проблемних у вітчизняному аграрному праві. Ці проблеми лежать у різних площинах та стосуються розроблення уніфікованого понятійно-категоріального апарату, систематизації законодавства, оновлення напрямів і правових механізмів підтримки, встановлення принципів надання державної підтримки тощо. Характерним є те, що правове регулювання державної підтримки сільського господарства буквально пронизує все чинне аграрне законодавство України. Незважаючи на важливість правової проблематики державної підтримки сільського господарства у вітчизняних умовах, комплексне й ґрунтовне дослідження цих питань досі не проводилося. Саме тому представлена монографічна робота є вагомим внеском у науку аграрного права, який повністю відповідає актуальним потребам сьогодення.

З огляду на окреслену проблематику структура монографічної роботи є досить розгалуженою та продуманою. Важливо, що в основу побудови наукового дослідження лягла авторська класифікація різновидів державної підтримки сільського господарства, що відображає самобутній методологіч-

ний підхід авторки та є складовою частиною запропонованої концепції вдосконалення законодавства у сфері державної підтримки сільського господарства. У першому розділі, що має назву «Науково-методологічні та законодавчі засади державної підтримки сільського господарства України», розглядаються важливі теоретичні проблеми, що стосуються визначення поняття державної підтримки сільського господарства, а також інших базових аграрно-правових понять і категорій. Також у цьому розділі розглядається питання щодо становлення агропротекційного права як підгалузі аграрного права України.

У другому розділі монографії, який має назву «Правове регулювання державної підтримки виробництва сільськогосподарської продукції», докладно досліджено законодавчі засади надання загальногалузевої підтримки сільського господарства (податкової, кредитної, матеріально-технічної та страхової) у контексті її становлення, практики надання, сучасного стану й перспектив подальшого розвитку. У межах цього розділу також розглянуто проблему правового регулювання надання спеціальної галузевої підтримки тваринництву, рослинництву та рибництву. Завершує другий розділ монографії аналіз правового забезпечення спеціальної підтримки суб'єктів аграрного господарювання (фермерських господарств, сільськогосподарських кооперативів тощо).

У третьому розділі монографії, що має назву «Правові засади державної підтримки функціонування інфраструктури сільського господарства», досліджуються питання щодо правового забезпечення підтримки переробки сільськогосподарської продукції та її реалізації. ґрунтовно проаналізовано різні шляхи підтримки реалізації сільськогосподарської продукції, вивчено

¹ Григор'єва Х.А. Державна підтримка сільського господарства України: проблеми правового забезпечення : монографія. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 596 с.

проблематику та перспективи вдосконалення правових механізмів, які закріплені у вітчизняному законодавстві. Доповнює третій розділ монографії дослідження правових аспектів надання державної підтримки у сфері інформаційно-консультаційного забезпечення сільського господарства.

Четвертий розділ монографії, який має назву «Правове забезпечення державної підтримки екологізації та інноваційної діяльності у сільському господарстві», присвячено дослідженню особливостей надання державної підтримки за пріоритетними напрямками розвитку сільськогосподарського виробництва, що не залежать від галузей, організаційно-правових форм суб'єктів тощо. Ідеться насамперед про підвищення екологічності й інноваційності сільського господарства, які забезпечують поступальний сталий розвиток аграрного сектора економіки. Також варто підкреслити, що цим розділом охоплюються питання підтримки селекційно-племінної роботи в рослинництві, тваринництві та рибництві.

Завершується представлена монографія обґрунтованими висновками, які змальовують авторське бачення правових проблем державної підтримки сільського господарства України.

Варто окремо відзначити ґрунтовність здійсненого дослідження, яке не лише охоплює сучасний стан законодавства у сфері державної підтримки сільського господарства, а й розглядає його в контексті еволюційного розвитку впродовж часу незалежності України. Це дає змогу виявити тенденції розвитку законодавства, причини його недоліків, особливості впливу на суспільні відносини. На цій основі авторка аргументує свої пропозиції, що враховують історично-правовий досвід, сучасні тенденції та стратегічні перспективи. Паралельно з розвитком законодавства еволюціонувала й наукова думка, адже проблемам державної підтримки сільського господарства у вітчизняній науці традиційно приділяється багато уваги. У монографії ретельно зібрано основні результати наукових розвідок щодо окреслених питань, що розроблялися в попередні

роки та на цей час, проаналізовано їхнє значення, актуальність, відповідність сучасним суспільним і правовим реаліям. Такий авторський підхід робить рецензоване монографічне дослідження самостійною працею, яка генерує нове бачення, проте водночас ґрунтується на попередніх напрацюваннях вітчизняної науки.

Вважаємо доречним звернення автора до зарубіжного досвіду регулювання відносин державної підтримки сільського господарства, при цьому схвалюємо критичність і відсутність абсолютизації зарубіжних моделей правового регулювання. Важливо, що в результаті здійсненого дослідження авторка сформулювала чіткі й обґрунтовані висновки, які не просто мають цінність для науки аграрного права, а можуть лягти в основу виважених нормотворчих перетворень на шляху вдосконалення правового регулювання державної підтримки сільського господарства України.

Рецензована монографічна робота є самостійним і завершеним дослідженням, у якому отримані науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують завдання вивчення правового регулювання державної підтримки сільського господарства України. З огляду на актуальність теми монографічного дослідження, ступінь наукової новизни, обґрунтованість висловлених пропозицій, теоретичну й практичну значимість одержаних результатів можна стверджувати, що монографія «Державна підтримка сільського господарства України: проблеми правового забезпечення», яка підготовлена Григор'євою Христіною Антонівною, сформувала нову сходинку на шляху розвитку науки аграрного права України.

Загалом можна констатувати, що рецензована монографія містить усебічно обґрунтоване нове вирішення актуальної наукової проблеми, а тому видання буде цікавим і корисним для широкого кола читачів: науковців, практиків, студентів та інших осіб, які вивчають правові проблеми державної підтримки сільського господарства в Україні.